

другі народи числитися!» – так говорила і писала енциклопедично освічена людина, життєвим кредо якої було «великого бажайте!».

У праці під назвою «Божа мудрість» Кир Андрей наголосив на тому, що «мудрість є цінною прикметою українського народу, який горнеться до науки, освіти, знання: «Для нас чоловік із золотим перстеном не йде перед умним чоловіком».

Список використаних джерел

1. Шептицький А. Як будувати рідну хату? – Львів, 2015.
2. Полек В. Для добра церкви і свого народу: До 125- річчя з дня народження Митрополита А. Шептицького // Галичина. – 1990. – 22 липня. – С.6.
3. Назарко І. І. о. Київські і Галицькі митрополити. – Торонто: в-во оо. Василіян, 1962. – 271 с.
4. Полек В. Нарис історії Івано-Франківської Спархії // Шематизм Івано-Франківської Спархії. – Івано-Франківськ, 1995. – С.99–156.
5. Грабовецький В. «Пам'ять его во благословеніє»: Андрей Шептицький і Станіславщина // Галичина. – 1994. – 27 жовтня. – С.7–8.
6. Баран С. Митрополит Андрей Шептицький. – Мюнхен-Німеччина, 1947.
7. Зінкевський Ю. Митрополит Шептицький життя і діяльність. – Львів. – Том I.
8. Семчишин М. Тисяча років української культури. – Київ, 1993.
9. Суханова З. Сторінки історії 20 століття. – Київ, 1992.
10. Соханівський В. Аксиоми нашої віри. – Торонто-Львів, 1995.
11. Дзвінчук Т. Науковий збірник вищих шкіл у Речі Посполитій. – Краків, 1924.
12. Дичик В. Мої студентські роки. – Торонто-Канада, 1956.
13. Шематизм Львівської Арієспархії. – Львів, 1911.
14. Козакевич Т. Історія Львівського державного університету. – Київ, 1963.
15. Гринів В. Перші кроки до великої мети. – Львів, 1994.
16. Полек В. Духовні учбові заклади Галичини. – Івано-Франківськ, 1994.
17. Полек В. Карпатський край. – Коломия, 1989.
18. Какачич Л. Палац у Підлютому. – Івано-Франківськ, 1991.
19. Сопуляк О. Пам'яті великого Митрополита. – Чикаго – США, 1983.
20. Дудкевич В. Школа мудрості. – Тернопіль, 1996.
21. Шептицький А. Мої спомини про предмет музейних збірок, 25-ліття національного музею у Львові. – Львів, 1930.
22. Головин Р. Владика Андрей. Часопис Україна. – Київ, 1990.
23. Лаба В. Спогади. – Рим – Ватикан, 1974.
24. Базилевич М. Введення в твори Шептицького Андрея. – Торонто-Канада, 1965.
25. Гук А. Український Мойсей. – Львів, 1996.

References

1. Sheptyc'kyj A. Jak budувати ridnu hatu? – L'viv, 2015.
2. Poljek V. Dlja dobra cervky i svogo narodu: Do 125- richchja z dnja narodzhennja Mytropoljta A. Sheptyc'kogo // Galychyna. – 1990. – 22 lypnja. – S.6.
3. Nazarko I. I. o. Kyi'vs'ki i Galyc'ki mytropoljty. – Toronto: v-vo оо. Vasylijan, 1962. – 271 s.
4. Poljek V. Narys istorii' Ivano-Frankivs'koi' Jeparhii' // Shematyzm Ivano-Frankivs'koi' Jeparhii'. – Ivano-Frankivs'k, 1995. – S.99–156.
5. Grabovec'kyj V. «Pam'jat' jeho vo blagoslovenije»: Andrej Sheptyc'kyj i Stanislavshhyna // Galychyna. – 1994. – 27 zhovtnja. – S.7–8.
6. Baran S. Mytropoljty Andrej Sheptyc'kyj. – Mjunhen-Nimechchyna, 1947.
7. Zinkevs'kyj Ju. Mytropoljty Sheptyc'kyj zhyttja i dijalnist'. – L'viv. – Tom I.
8. Semchyshyn M. Tysjacha rokiv ukrai'ns'koi' kul'tury. – Kyi'v, 1993.
9. Suhanova Z. Storinky istorii' 20 stolittja. – Kyi'v, 1992.
10. Sohanivs'kyj V. Aksiomy nashoi' viry. – Toronto-L'viv, 1995.
11. Dzvinchuk T. Naukovyj zbirnyk vyshhyh shkil u Rечи Pospolytij. – Krakiv, 1924.

12. Dychyk V. Moi' students'ki roky. – Toronto-Kanada, 1956.
13. Shematyzm L'vivs'koi' Aryjeparhii'. – L'viv, 1911.
14. Kozakevych T. Istorija L'vivs'kogo derzhavnogo universytetu. – Kyi'v, 1963.
15. Gryniv V. Pershi kroky do velykoi' mety. – L'viv, 1994.
16. Poljek V. Duhovni uchbovi zaklady Galychyny. – Ivano-Frankivs'k, 1994.
17. Poljek V. Karpats'kyj kraj. – Kolomyja, 1989.
18. Kakapych L. Palac u Pidljutomu. – Ivano-Frankivs'k, 1991.
19. Sopoljak O. Pam'jati velykogo Mytropoljta. – Chykygo – SSHA, 1983.
20. Dudkevych V. Shkola mudrosti. – Ternopil', 1996.
21. Sheptyc'kyj A. Moi' spomyny pro predmet muzejnyh zbirok, 25-littja nacional'nogo muzeju u L'vovi. – L'viv, 1930.
22. Golovyn R. Vladyka Andrej. Chasopys Ukrai'na. – Kyi'v, 1990.
23. Laba V. Spogady. – Rym – Vatykan, 1974.
24. Bazylevych M. Vvedennja v tvory Sheptyc'kogo Andreja. – Toronto-Kanada, 1965.
25. Guk A. Ukrai'ns'kyj Mojsej. – L'viv, 1996.

Puyda R. B., Ph. D. in history, Associate Professor of the department of history and Political Science, assistant vice-rector for scientific and pedagogical Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Ukraine, Ivano-Frankivsk), Puyda@ukr.net

Cultural, educational and charitable activity of Metropolitan Andrii Sheptytskyi in promotion of patriotism among Ukrainian youth

The article deals with education and educational activity of Metropolitan Andrii Sheptytskyi, was the basis for the creation in Ukraine Ukrainian schools, gymnasiums and patriotic, kulturnoprosvitnyts'kyh organizations.

Keywords: school, schools, Metropolitan, youth, church.

* * *

УДК 94(477)

Костюк Л. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри нової і новітньої історії та методики викладання історії, Тернопільський національний педагогічний університет (Україна, Тернопіль), klish_andriy@ukr.net

РОЛЬ І МІСЦЕ О. КАНДИБИ-ОЛЬЖИЧА У ДІЯЛЬНОСТІ УНР 1941–1944 РР.

На основі численних історичних джерел та документів розкрито основні етапи становлення Української Національної Ради, основні напрямки її діяльності. Комплексно досліджено політичної діяльності О. Кандиби-Ольжича та визначено його роль у формуванні політичної формації. Проаналізовано основні документи організації: Декларацію та меморандум. Показано ставлення німецької влади до Української Національної Ради. Застосовані наукові методи дослідження (порівняльно-історичний, хронологічний), що дозволили об'єктивно розкрити діяльність О. Кандиби-Ольжича в УНР. У висновках стверджується, що політик зробив значний вклад у відновлення української державності та створенні політичної формації.

Ключові слова: О. Кандиба-Ольжич, Організація Українських Націоналістів, Українська Національна Рада, меморандум, Декларація, Президія УНР, Акт Злуки.

Протягом усієї історії людства процес державотворення має дві передумови: аналіз політичної, економічної та соціальної ситуації в країні та врахування досвіду попередників з метою використання їхніх здобутків та уникання помилок. Історія діяльності окремих політичних об'єднань та визначних постатей тієї чи іншої доби допомагає виробити стратегію діяльності політикам, а також нерідко стає моделлю формування партій та засобом генерації ідей для збільшення електорату. Одним із найбільш цікавих державних утворень ХХ століття є Українська Національна Рада, в ракурсі діяльності якої виразною фігурою є постать О. Кандиби-Ольжича.

Метою нашої розвідки стало з'ясування ролі і місця Олега Кандиби-Ольжича в діяльності УНР 1941–1944 рр.

Відчутний внесок в історіографію порушеного питання зробили праці О. Бойдуник [1], М. Величківський [2; 3], З. Городинський [7; 8], А. Мельник [13], К. Радкевича [17] та ін., в котрих розкрито основні етапи становлення УНР та визначено роль О. Кандиби–Ольжича у новоствореній організації, а також проаналізовано тексти двох документів – Декларації та Протоколу.

На початку вересня 1941 р. О. Кандиба–Ольжич переїхав до Києва. Саме в цей час у місті активізувалося спілкування громадського діяча з київськими патріотами, про які згадував К. Радкевич: «З прибуттям до Києва О. Кандиба–Ольжич здійснює зустрічі з рядом видатних українських діячів, які згодом відіграли важливу роль у налагодженні всіх ділянок життя столиці» [8, с. 8]. Про таку громадську активність згадує і Я. Гайвас: «О. Ольжич, як син О. Олеся, мав більші від усіх нас можливості нав'язати ближчі тісні контакти з тими представниками міської інтелігенції, що ще якимось чином вціліли під час більшовицького терору 30-х років. Більшість з них знали його батька, матір, родину. Дехто згадував його самого малим» [4, с. 111]. Після переїзду до столиці О. Кандиба–Ольжич проявив організаторські здібності в середовищі української інтелігенції та спрямував їх на встановлення українського громадського життя.

Водночас О. Кандиба–Ольжич стояв біля витоків формування української політичної «репрезентації», котра була створена у Києві 5 жовтня 1941 року, і називалася «Українська Національна Рада». Перший голова УНР М. Величківський у своїх спогадах зазначав, що «4 жовтня 1941 р. з активною допомогою доктора О. Ольжича (О. Кандиби), який прибув з першою групою емігрантів, у Києві на Подолі в одному з будинків зібралися визначні громадяни Києва для обговорення сучасного становища. На цих зборах ми одержали деяку інформацію від доктора О. Кандиби щодо майбутньої німецької політики на теренах України, бо йому як членові старої еміграції, були більш–менш знані напрямки політики» [2, с. 82]. На цій зустрічі було обговорено назву, платформу, структуру та склад майбутньої організації і запропоновано традиційну назву, відому на усіх землях України – Українська Національна Рада (далі – УНР), оскільки вже існувала Українська Національна Рада у м. Львові, очолювана доктором Костем Левицьким під патронатом митрополита Андрія Шептицького. Щодо платформи, то у проектах наголошувалося на спадкоємності правничо–історичних традицій 1917–1920 років, бо серед присутніх було чимало безпосередніх учасників подій цього національно–визвольного періоду.

Під час обміну думками висловлювалося прохання до О. Кандиби–Ольжича укласти проект Декларації для її подальшого прийняття Установчими зборами, про що згадував інженер О. Бойдуник «...щоби покликати до життя Українську Національну Раду як всенациональну репрезентацію з включенням у неї різних суспільно–політичних течій і елементів, готових стати до праці в ім'я відбудови Самостійної соборної держави українського народу. Саме УНР мала б спиратися на все населення України через районні й обласні Ради, які на місцях виконували б обов'язки влади і разом з тим залучали до участі в ній усі державотворчі елементи» [1, с. 9]. На чолі Ради кияни виявляли бажання бачити авторитетну особу, котра б користувалася підтримкою громади.

Майбутній склад УНР, а також кандидатури на керівні посади цієї формації активно обговорювалися до остаточного ухвалення членів президії. Професор М. Величківський у своїх спогадах не фіксує, що його обранню на голову УНР передувало обговорення інших кандидатур. Так, О. Кандиба–Ольжич намагався відшукати академіка А. Кримського, співзасновника Всеукраїнської академії наук і її першого секретаря за часів Української держави у 1917–1918 рр., однак А. Кримського було заарештовано співробітниками НКВС та розстріляно 25 січня 1942 р. М. Городинський вказує, що існував ще один кандидат на посаду голови УНР – О. Консунський, котрий пропозицію О. Кандиби–Ольжича відкинув і запропонував натомість професора М. Величківського [8, с. 24]. У проектах Декларації та інших повідомленнях чітко прослідковувалася єдина мета УНР – повернення Української Самостійної Соборної Держави. О. Кандиба–Ольжич та його соратники реалізовували поставлену мету й логічно пов'язували цей процес із актами державного будівництва 1917–1920 рр. [21, с. 264].

Як вже було зазначено, установчі збори відбулися 5 жовтня 1941 року. Як зазначав Я. Гайвас (учасник подій): «... коли Київ здригався від вибухів мін і був оповитий хмарами диму та численними вогнями, на Подолі в малому будинку біля школи відбулися установчі збори УНР» [5, с. 67]. К. Радкевич (відповідальний за охорону будинку), стверджував, що «... збори відбулися осінню 1941 року в залі десятирідки на Подолі» [17, с. 105]. Проте ні Я. Гайвас, ні К. Радкевич не вказують точної дати проведення Установчих зборів. У подальших спогадах учасників подій натрапляємо на неодностайність визначення конкретної дати становлення нової формації. Так, С. Горак називав – 4 жовтня, тобто день останньої ділової наради ініціативної групи перед самими Установчими зборами [6, с. 105]. Г. Полікарпенко писав, що «... для легального керівництва життя народу, для очолювання його конструктивних починів треба було верховного керівного органу, який водночас протистояв би окупаційній системі і був би втіленням всенародної волі до суверенності. Таким органом стала Українська Національна Рада в Києві, що її створено революційним порядком дня 5 жовтня 1941 р.» [16, с. 433]. О. Бойдуник в уривках спогадів теж називав дату – 5 жовтня [1, с. 4]. Точна кількість учасників Установчих зборів невідома, хоча у спогадах професора М. Величківського натрапляємо на число – 130. На нашу думку, така кількість охоплює у себе не лише безпосередніх учасників Установчих зборів, але й поширюється на усіх присутніх. Для підкреслення ваги та значимості Української Національної Ради називаємо імена тих, хто брав участь у зборах і пізніше увійшов до складу Ради від областей: професор В. Багалій, П. Байбак, К. Туркало, А. Барвінський, Ф. Барковський, П. Герасименко, Й. Гірняк, О. Корсунський, І. Яценко, Т. Чередниченко [18, арк. 6]. Професор М. Величківський у спогадах зазначає, що О. Кандиба–Ольжич не був членом Української Національної Ради, але віддав усі свої сили для її створення.

За своєю структурою УНР була демократичною і, на думку О. Кандиби–Ольжича, мала б охопити керівництво діяльністю усіх ланок українського соціуму до часу, коли буде задекларовано формально–правове становище [20, с. 57]. За складом УНР не була однопартійною

організацією. До її лав належали члени різних партій, за винятком комуністів [7, с. 63].

О. Кандиба–Ольжич передбачав, що УНР змушена буде перейти у підпілля, і тому значимість цієї політичної формації вбачав не у формально–правових атрибутах, а у її моральній силі та у вагомості конкретної праці, прогнозованих здобутків. З наявних документів, спогадів і свідчень голови і членів Президії, а також учасників тих подій можна стверджувати, що УНР виявилася справді загальнонаціональним представництвом народу Соборної України.

Звістка про створення УНР у Києві викликала схвалення серед громадськості: з різних регіонів України приходило чимало телеграм з привітаннями. Зокрема привітання на ім'я Президії направили К. Левицький і окремо галицький митрополит А. Шептицький, підкресливши: «Ми, Галицька Україна, є тільки малою волостю єдиної Соборної Української Держави» [19, с. 2]. А. Мельник у листі до професора М. Величківського зазначав: «Гаряче вітаю створення УНР як керівного тіла в національно–суспільних справах для всієї України та як наступника і керівника славних змагань українського народу. Я щиро вдячний за Ваші вислови довір'я мені та радий готовністю УНР до співпраці з ОУН у спільній боротьбі за українську державність...» [13, с. 516–517]. Привітання на адресу Української Національної Ради надіслали колишній президент Карпатської України Августин Волошин та голова сейму Августин Штефан. Такі, на перший погляд, формальні документи можна було розглядати як пропозиції підтримки та співпраці.

Установчі збори УНР прийняли Декларацію, проект якої склав знову–таки О. Кандиба–Ольжич. Як зазначає О. Бойдунік, «у ній проголошувався принцип дальшого розвитку традицій визвольних змагань і державного будівництва під проводом славного полковника С. Петлюри. Це вже не залишає жодних сумнівів у тому, що УНР створено для порядкування життя українського народу» [1, с. 96]. Однак ні Я. Гайвас, ні О. Бойдунік у спогадах не наводять тексту Декларації, тільки згадують або коментують її основний зміст. Не робить цього у залишених нотатках і голова УНР М. Величківський.

У меморандумі УНР закликає український народ «пліч–о–пліч з німецькими народом стати на боротьбу з більшовицькою Москвою» [14, арк. 4–6]. Водночас УНР ухвалила відозву до Е. Коха, в якій виголошувалася подяка А. Гітлеру та німецькій армії за визволення України [9, арк. 14].

З початком свого заснування УНР поставила перед собою ряд завдань, а саме: належне представництво українського народу перед німецьким урядом; припинення більшовицької агітації серед населення; духовне і моральне виховання молоді; утвердження громадсько–суспільних цінностей, розвиток національної культури і освіти; відновлення релігійно–церковного життя та економіки; соціальний захист населення; забезпечення та організація кадрів для виконання цих завдань [15, арк. 9–10]. Виконання поставлених завдань було можливе лише за умови повернення численних українських фахівців, які перебували у Західній Європі, у тому числі на території Німеччини. Це, насамперед, кадри у галузі освіти, господарства, культури і народного виховання.

У цей час було створено Київську обласну раду УНР, яка виконувала функції «диспозиційного органу» для

налагодження громадського життя на периферії і яка готувала ґрунт для створення Секретаріату, але цей намір не було здійснено через позицію німецького уряду, тому лояльність до цієї формації тривала лише до 1942 р. Несприйняття німецькою владою УНР призвело до того, що УНР переходить у підпілля, і, як наголошував генерал М. Капустинський, стала «центром справжнього відродження в Україні» [10, с. 4].

Однак реально вплив УНР не виходив за межі Києва. Населення Східної України практично нічого не знало про її існування. Крім того, частина київської інтелігенції ставилася до мельниківського дітища із певною недовірою. Водночас німецька окупаційна влада розпочинає арешти і розправи над українськими патріотами. За реєстраційними даними, загинуло 4756 осіб, у тому числі 197 – вищого керівного складу, у Києві – 621 людина. Про перехід УНР в підпілля німецьке керівництво довідалося у лютому 1942 р., про що свідчить лист начальника київської поліції до Берліну: «Центр руху А. Мельника на Східній Україні тепер у Києві, де існує створена Кандибою Національна Рада, на чолі якої стоїть професор Величківський, а його заступником є Чудінов ... Величківський – це підставна особа, котрою керує Кандиба, що фактично є головою Національної Ради».

Саме тому, президія УНР та й сам О. Кандиба–Ольжич були змушені переїхати на Волинь, а в грудні – до Львова, де виникла ідея необхідності реорганізації Української Національної Ради [3, с. 802].

24 червня 1942 року після масових арештів А. Мельник надіслав листа до А. Розенберта у якому вимагав: «припинення арештів. Здекларувати німцями права України на самостійність; злуки українських земель...» [12, арк. 6].

Новий Акт Злуки українських земель, про який згадує у 1942 р. А. Мельник був складений 1944 р. Президією УНР за сприяння О. Кандиби–Ольжича. Зокрема, голова УНР М. Величківський згадував, що «Проект цієї нової об'єднаної організації був складений з участю Ольжича і Гайваса. Я особисто був з проектом кілька разів у митрополита А. Шептицького і після всіляких виправлень проект був готовий» [3, с. 803]. Згадка про митрополита А. Шептицького при їх укладенні не випадкова, оскільки він був не тільки високим духовним достойником, але і досвідченим політичним діячем, людиною з вищою юридичною освітою. Саме його виправлення у формуванні окремих положень Акту виявилися вагомими і слухними.

Ухвалення документів відбулось урочисто у митрополічій палаті собору святого Юра м. Львова. Підписували документи професор М. Величківський, митрополит А. Шептицький (перший заступник голови Української Національної Ради), професор А. Штефан (другий заступник голови УНР).

Цікавий епізод подає у спогадах професор М. Величківський. «Коли 22 квітня 1944 року я підписував Акт Злуки, то запропонував митрополитові А. Шептицькому підписати поруч зі мною, а не нижче, але митрополит образився і сказав мені, він є представником лише малої волості України і тому свій підпис має ставити нижче мого, як того, що очолює Українську Національну Раду, а представник Карпатської України поставить свій підпис нижче нього, щоб не повторилися помилки минулого» [3, с. 803].

У квітня 1944 року О. Кандиба–Ольжич і М. Величківський відновлюють діяльність УНР. Після приєднання представників колишнього Сейму Карпатської України вона почалася називатися Всеукраїнською Національною Радою, головою обрали М. Величківського, а заступниками – А. Шептицького і А. Штефана.

Отже, створення Української Національної Ради через два тижні після захоплення німцями м. Києва було визначною подією, оскільки це була смілива спробою відродження української державності. До цієї справи долучилися небайдужі представники української інтелігенції, громадські діячі, духовенство. Визначним, хоча і не зафіксованим документально, був внесок у створення та функціонування цієї політичної фундації Олега Кандиби–Ольжича. Сучасники називають його провідником та ідеологом УНР. Вагомим досягненням УНР загалом та її проукраїнських лідерів зокрема стало підписання нового Акту Злуки Українських земель. І, як засвідчують спогади учасників цих подій, роль Олега Кандиби–Ольжича в події цього часу була неоціненною: автор багатьох документів, вмілий адміністратор, стратег та тактик – він розумів важливість своєї діяльності, умів заручитися підтримкою впливових осіб свого часу та мав проєвропейське бачення української державності.

Список використаних джерел

1. Бойдунк О. На переломі (уривки спогадів). – Париж: Національне видавництво в Європі, 1967. – 302 с.
2. Величківський М. Сумні часи німецької окупації (1941–1944) // *Визвольний шлях*. – 1965. – Кн.1 (203). – С.45–82.
3. Величківський М. Сумні часи німецької окупації (1941–1944) // *Визвольний шлях*. – 1965. – Кн.7–8 (209). – С.800–838.
4. Гайвас Я. В роки надії і безнадії // *Новий шлях*. – 1977. – С.100–139.
5. Гайвас Я. Коли кінчалася епоха // *На чужині*. – Чикаго: Українська американська видавнича спілка, 1963. – С.67–120.
6. Горак С. Українці у Другій світовій війні (Досвід у співпраці з Німеччиною 1941–1942) // *Український історик*. – 1979. – №1–4. – С.23–41.
7. Городинський З. О. Ольжич як політичний діяч // *Календар-альманах «Нового шляху» на 1995 рік*. – Торонто, 1995. – С.45–64.
8. Городинський З. Українська Національна Рада. – Київ: видавничий дім «KM Academia», 1993. – 144 с.
9. Звернення УНР до Райскомісаріату України Е. Коха, де виражається вдячність за звільнення українських земель // *ЦДАВОВ України*. – Ф.3206 (Рейскомісаріат України м. Ровна). – Оп.1. – Спр.77.
10. Капустинський М. У 25-річчя похідних груп на Схід // *Українське слово*. – 1967. – 5 серп.
11. Лист А. Мельника до так званої Української Ради сенаторів у Львові від 30.07.1941 р. // *ЦДАВОВ України*. – Ф.3833 (Красвий провід Організації українських націоналістів на західноукраїнських землях). – Оп.1. – Спр.72.
12. Лист копія А. Мельника до Гітлера та Роземберга про приєднання Західної України в склад генерал губернаторства // *ЦДАВОВ України*. – Ф.3833 (Красвий провід Організації українських націоналістів на західноукраїнських землях). – Оп.1. – Спр.73.
13. Мельник А. Листи до Президії УНР з 1941 // *На зов Києва*. – Торонто – Нью-Йорк, 1985. – С.515–519.
14. Момерандум УНР у м. Києві // *ЦДАВОВ України*. – Ф.3206 (Рейскомісаріат України м. Ровна). – Оп.1. – Спр.69.
15. Момерандум УНР у м. Києві // *ЦДАВОВ України*. – Ф.3206 (Рейскомісаріат України). – Оп.1. – Спр.77.
16. Полікарпенко Г. ОУН під час II світової війни // *На зов Києва*. – Торонто – Нью-Йорк, 1985. – С.431–439.
17. Радкевич К. Перша українська похідна група ОУН // *На зов Києва*. – Торонто – Нью-Йорк, 1985. – С.102–108.
18. Списки членів Національного Совета // *ЦДАВОВ України*. – Ф.3206 (Рейскомісаріат України м. Ровна). – Оп.1. – Спр.77.
19. Шептицький А. Посланіє // *Краківські вісті*. – 1941. – Ч.172. – 7 серпня.
20. Шило–Бакуш Р. О. Ольжич в минулому і сучасному / Ювілейний альманах 25-ліття ОУН (1933–1958). – Нью-Йорк, 1958. – С.57–60.
21. Шувелда Я. Похід ОУН на Схід / ОУН 1929–1954. – Чикаго, 1955. – 312 с.

References

1. Bojdunyk O. Na perelomi (uryvky spogadiv). – Paryzh: Nacional'ne vydavnytstvo v Jevropi, 1967. – 302 s.
2. Velychkiv's'kyj M. Sumni chasy nimec'koi' okupacii' (1941–1944) // *Vyzvol'nyj shljah*. – 1965. – Kn.1 (203). – S.45–82.
3. Velychkiv's'kyj M. Sumni chasy nimec'koi' okupacii' (1941–1944) // *Vyzvol'nyj shljah*. – 1965. – Kn.7–8 (209). – S.800–838.
4. Gajvas Ja. V roky nadii' i beznadii' // *Novyj shljah*. – 1977. – S.100–139.
5. Gajvas Ja. Koly kinchalasja epoha // *Na chuzhyni*. – Chykago: Ukrai'ns'ka amerykans'ka vydavnycha spilka, 1963. – S.67–120.
6. Gorak Je. Ukrai'nci u Drugij svitovi vijni (Dosvid u spivpraci z Nimechchynuju 1941–1942) // *Ukrai'ns'kyj istoryk*. – 1979. – №1–4. – S.23–41.
7. Gorodyns'kyj Z. O. Ol'zhyh jak politychnyj dijach // *Kalendar-al'manah «Novogo shljahu» na 1995 rik*. – Toronto, 1995. – S.45–64.
8. Gorodyns'kyj Z. Ukrai'ns'ka Nacional'na Rada. – Kyi'v: vydavnychyj dim «KM Academia», 1993. – 144 s.
9. Zvernennja UNR do Rajskomisariatu Ukrai'ny E. Koha, de vyrazhajet'sja vdjachnist' za zvil'nennja ukrai'ns'kyh zemel' // *CDAVOV Ukrai'ny*. – F.3206 (Rejskomisariat Ukrai'ny m. Rovna). – Op.1. – Spr.77.
10. Kapustyns'kyj M. U 25-richchja pohidnyh grup na Shid // *Ukrai'ns'ke slovo*. – 1967. – 5 serp.
11. Lyst A. Mel'nyka do tak zvanoi' Ukrai'ns'koi' Rady senatoriv u L'vovi vid 30.07.1941 r. // *CDAVOV Ukrai'ny*. – F.3833 (Krajevyj provid Organizacii' ukrai'ns'kyh nacionalistiv na zahidnoukrai'ns'kyh zemljah). – Op.1. – Spr.72.
12. Lyst kopija A. Mel'nyka do Gitlera ta Rozemberga pro pryjednannja Zahidnoi' Ukrai'ny v sklad general gubernatorstva // *CDAVOV Ukrai'ny*. – F.3833 (Krajevyj provid Organizacii' ukrai'ns'kyh nacionalistiv na zahidnoukrai'ns'kyh zemljah). – Op.1. – Spr.73.
13. Mel'nyk A. Lysty do Prezydii' UNR z 1941 // *Na zov Kyjeva*. – Toronto – N'ju-Jork, 1985. – S.515–519.
14. Momerandum UNR u m. Kyjevi // *CDAVOV Ukrai'ny*. – F.3206 (Rejskomisariat Ukrai'ny m. Rovna). – Op.1. – Spr.69.
15. Momerandum UNR u m. Kyjevi // *CDAVOV Ukrai'ny*. – F.3206 (Rejskomisariat Ukrai'ny). – Op.1. – Spr.77.
16. Polikarpenko G. OUN pid chas II svitovoi' vijny // *Na zov Kyjeva*. – Toronto – N'ju-Jork, 1985. – S.431–439.
17. Radkevych K. Persha ukrai'ns'ka pohidna grupa OUN // *Na zov Kyjeva*. – Toronto – N'ju-Jork, 1985. – S.102–108.
18. Spiski chlenov Nacional'nogo Soveta // *CDAVOV Ukrai'ny*. – F.3206 (Rejskomisariat Ukrai'ny m. Rovna). – Op.1. – Spr.77.
19. Sheptyc'kyj A. Poslanije // *Krakiv's'ki visti*. – 1941. – Ch.172. – 7 serpnja.
20. Shylo–Bakush R. O. Ol'zhyh v mynulomu i suchasnomu / Juvelejnyj al'manah 25-littja OUN (1933–1958). – N'ju-Jork, 1958. – S.57–60.
21. Shuvelda Ja. Pohid OUN na Shid / OUN 1929–1954. – Chykago, 1955. – 312 s.

Kostyuk L. V., candidate of historical sciences, associate professor of modern and contemporary history and history teaching methodology, Ternopil national pedagogical University name V. Hnatiuk (Ukraine, Ternopil), *klish_andriy@ukr.net*

The role and place of V. Kandyba–Olzhyh in the activities of the UNR 1941–1944

Based on numerous historical sources and documents revealed the main stages of formation of the Ukrainian National Rada, the main directions of its activities. Comprehensively studied the political activities of A. Kandyba–Olzhyh and defined its role in the formation of a political formation. The basic documents of the organization: the Declaration and Memorandum. The attitude of the German authorities towards the Ukrainian National Rada. Applied scientific research methods (comparative-historical, chronological) that enabled to objectively uncover the activities of A. Kandyba–Olzhyh in the UPR. In the conclusions it is argued that policies made a significant contribution to the restoration of Ukrainian statehood and the creation of political formation.

Keywords: A. Kandyba–Olzhyh, the Organization of Ukrainian Nationalists, the Ukrainian national Rada, momerandum, the Declaration, the Presidium of the UPR, the Actofunification.
